

ZAGROŻENIA ORAZ REKOMENDACJE I WNIOSKI

ID 788

Żarki – 9a

Tabela zagrożeń dla krajobrazu priorytetowego

Kodowanie i opisy zagrożeń oraz skala ich oceny zgodnie z wymogami Załącznika 6 do rozporządzenia ws. sporządzania audytów krajobrazowych (t.j. Dz.U. 2024 r. poz. 537)

Przedmiot zagrożenia	Kod zagrożenia i rodzaj (charakter) działań i zjawisk stwarzających zagrożenia	Źródło zagrożeń	Zagrożenie wewnętrzne (W) lub zewnętrzne (Z)	Skala zagrożenia (pkt.)
A. Zagrożenia dziedzictwa przyrodniczego A.3. Struktura ekologiczna krajobrazu	A.3.5. Zmniejszenie się różnorodności przyrodniczej	I. Gospodarka przestrzenna II. Branżowe	W	8
B. Zagrożenia dziedzictwa kulturowego B.1. Osadnictwo	B.1.1. Zaburzanie struktury miejskich i wiejskich zabytkowych układów przestrzennych przez nowe inwestycje	I.1. Budownictwo I.1.2. Niezgodność budownictwa ze stylem architektonicznym regionu i typu krajobrazu	W	8
B. Zagrożenia dziedzictwa kulturowego B.2. Architektura	B.2.1. Brak należytej ochrony i konserwacji zabytkowych obiektów i zespołów architektonicznych	V. Ekonomiczne V.1. Niedostateczne środki finansowe	W	5
B. Zagrożenia dziedzictwa kulturowego B.2. Architektura	B.2.1. Brak należytej ochrony i konserwacji zabytkowych obiektów i zespołów architektonicznych	I.1. Budownictwo I.1.2. Niezgodność budownictwa ze stylem architektonicznym regionu i typu krajobrazu	W	8
B. Zagrożenia dziedzictwa kulturowego	B.2.3. Zanik cech architektury regionalnej; unifikacja materiałów i form architektury	VI. Społeczno-kulturowe	W	8

B.2. Architektura	wiejskiej i miejskiej oraz jej bezpośredniego kontekstu krajobrazowego (ogrodzenia, podjazdy, zieleń)	VI.4. Niska kultura estetyczna i świadomość krajobrazowa		
C. Zagrożenia fizjonomii krajobrazu C.1. Kompozycja i ład przestrzenny	C.1.1. Chaos przestrzenny i stylistyczny form zagospodarowania terenu	VI. Społeczno-kulturowe VI.4. Niska kultura estetyczna i świadomość krajobrazowa	W	8
C. Zagrożenia fizjonomii krajobrazu C.1. Kompozycja i ład przestrzenny	C.1.2. Niszczenie cennych wartości historycznych, fizjonomicznych, przyrodniczych i architektonicznych przypadkową i nieestetyczną zabudową i infrastrukturą	VI. Społeczno-kulturowe VI.4. Niska kultura estetyczna i świadomość krajobrazowa	W	8
C. Zagrożenia fizjonomii krajobrazu C.1. Kompozycja i ład przestrzenny	C.1.4. Chaos przestrzenny i wizualny wywołany przez reklamy, szczególnie w przestrzeniach publicznych i wzdłuż pasa dróg	I. Gospodarka przestrzenna I.5.1. Brak planowania krajobrazu	W	7
D. Zagrożenia walorów akustycznych, zapachowych i sanitarnych D.3. Walory sanitarne	D.3.2. Zanieczyszczenie powietrza	I. Gospodarka przestrzenna II. Branżowe V. Ekonomiczne	W	8

Rekomendacje i wnioski przeciwdziałające zagrożeniom w zakresie ochrony i kształtowania ekosystemów, ich zespołów oraz struktury ekologicznej krajobrazu

1. Niedopuszczanie do realizacji zabudowy innej niż realizującej cel publiczny w obrębie korytarza ekologicznego doliny Leśniówki oraz zachowanie pasma starodrzewia wzdłuż rzeki.
2. Niedopuszczanie do realizacji zabudowy innej niż realizującej cel publiczny Lasu Sejmikowego i innych niewielkich enklaw o charakterze leśnym i zadrzewieniowym.
3. Pozostawianie drzew obumierających i martwych, zwłaszcza starych drzew liściastych oraz dziuplastych, z wyjątkiem sytuacji stwarzających zagrożenie dla ludzi lub mienia.

Rekomendacje i wnioski przeciwdziałające zagrożeniom w zakresie osadnictwa, architektury, kompozycji, ład przestrzenny oraz walorów estetycznych

4. Uwzględnienie w nowo sporządzanych aktach planowania przestrzennego, dokumentach strategicznych i programowych oraz w decyzjach administracyjnych potrzeby ochrony walorów przyrodniczych, kulturowych i fizjonomicznych, w tym opisanych w charakterystyce krajobrazu.
5. Koncentrowanie i uzupełnianie zabudowy w granicach krajobrazu priorytetowego, ograniczanie rozproszenia zabudowy poza jego granice.
6. Nierealizowanie nowej zabudowy poza obszarami zabudowanymi i terenami wyznaczonymi do zabudowy w obowiązujących w dniu uchwalenia audytu planach zagospodarowania przestrzennego.

7. Uwzględnienie w nowo sporządzanych miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz decyzjach o warunkach zabudowy wymogu stosowania w obrębie miejscowości lub ich fragmentów, których charakter determinuje zachowana tradycyjna zabudowa, standardów architektoniczno-urbanistycznych oraz form zagospodarowania terenu nawiązujących do rozwiązań tradycyjnych, w tym m.in. w zakresie gabarytów, form i proporcji budynków, użytych materiałów, ogrodzeń i zieleni przydomowej.
8. Przeciwdziałanie miejskiej wyspie ciepła i zwiększanie powierzchni chłonnych.
9. Ochrona trapezowego Rynku o wyraźnie wyodrębnionej strefie placu przedkościelnego, zachowanego ciągu tradycyjnej zabudowy domów jednopiętrowych wzdłuż Rynku i połączonych parterowych domów wzdłuż ulic: Marszałka Piłsudskiego i Leśniowskiej, zespołu zabytkowych 32 kamiennych stodół zlokalizowanych na powierzchni około 1,5 ha, obiektów kultury żydowskiej (synagogi i dużego cmentarza) oraz zespołu klasztorno- parkowego w Żarkach Leśniowie: 1) w ustaleniach i rekomendacjach w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie dotyczących zasad ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej w strategii rozwoju lokalnego lub strategiach ponadlokalnych, 2) w procesach planowania i zagospodarowania przestrzennego, 3) w ramach ochrony i konserwacji zabytkowych obiektów i układów urbanistycznych, 4) poprzez niewprowadzanie materiałów, rozwiązań i obiektów degradujących ich wyraz stylistyczny.
10. Zachowanie zabytków judaistycznych w dobrej kondycji z zapewnieniem odpowiedniego wyeksponowania, oznakowania i dostępności.
11. Wprowadzanie do gminnej ewidencji zabytków obiektów mających cechy zabytkowe, ze szczególnym uwzględnieniem obiektów architektury regionalnej, w tym z użyciem miejscowego kamienia (wapień jurajski).
12. Ochrona istniejącego układu zieleni, pielęgnacja oraz w miarę możliwości uzupełnianie.
13. Zachowanie osi widokowych wzdłuż ul. Częstochowskiej, Kościelnej, Moniuszki, Myszkowskiej i Kościuszki, np. poprzez nieumieszczanie reklam oraz ograniczenie wysokości nowej zabudowy.
14. Określenie maksymalnej wysokości zabudowy w sposób wykluczający dominację lub wyróżnienie nowej zabudowy na tle zabudowy istniejącej, w szczególności utrzymanie lokalnej dominanty w postaci kościoła.
15. Utrzymanie wskaźników intensywności zabudowy oraz minimalnego udziału procentowego powierzchni biologicznie czynnej w odniesieniu do powierzchni działki budowlanej wynikających z miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego obowiązujących na dzień wejścia w życie audytu.
16. W obrębie wyznaczonego na załączniku kartograficznym obszaru wyróżniającego się Lokalną Formą Architektoniczną utrzymanie zachowanego średniowiecznego układu urbanistyczny jurajskiego miasteczka, z kościołem jako dominantą przestrzenną, skalą zabudowy właściwą dla małego miasteczka, zabudową murowaną, tynkowaną i z miejscowego kamienia, z dachami spadowymi o różnych kątach nachylenia połaci. Ochrona charakterystycznego zespołu kamiennych stodół o ścianach z miejscowego kamienia oraz zachowanej architektury domów mieszkalnych. Utrzymanie dominującej zabudowy parterowej, w okolicach rynku architektury mieszkaniowej z usługami w parterach, o wysokości od 1 do 2 kondygnacji i wysokości do kalenicy 4-10 m. Stosowanie prostych brył budynków, na planach prostokątnych. Rekomendowane dachy dwuspadowe, dopuszczone wielospadowe o kącie nachylenia 15 – 50 stopni. Utrzymanie budownictwa murowanego z użyciem miejscowego kamienia (wapień jurajski), dachy o konstrukcji drewnianej, detal skromny, obramienia okien i drzwi tynkarskie. Rekomendowane tynki wapienne, ściany z miejscowego kamienia z elementami ceglanymi. Stosowanie w elewacjach budynków kolorów kolorów jasnych, pastelowych, odcieni ugru, żółci; stolarka okien i drzwi drewniana, z podziałami, w kolorze białym lub brązowym. Dopuszczenie dachów o zróżnicowanej kolorystyce; rekomendowana blacha płaska.
17. W sąsiedztwie zachowanego układu urbanistycznego uzupełnienia nowej zabudowy mieszkaniowej zagrodowej, rezydencjonalnej i wakacyjnej (także na wynajem) o wysokości 1-2 kondygnacji, domy w zabudowie wolnostojącej, szeregowej i grupowej, z dachami stromymi, dwuspadowymi i wielospadowymi, kryte blachą płaską o ujednoliconej barwie, w elewacjach

wykorzystanie lokalnych materiałów: miejscowego kamienia (wapień jurajski), drewna, we fragmentach cegły ceramicznej, jasnych tynków o pastelowych barwach.

18. Nielokalizowanie antropogenicznych dominant krajobrazowych ze szczególnym uwzględnieniem obiektów wielokubaturowych, wysokościowych lub wielkoobszarowych.
19. Zachowanie osi widokowej wzdłuż ul. Kościelnej na kościół św. Mikołaja oraz powiązanych z nimi cennych fizjonomicznie elementów ekspozycji biernej, w tym opisanych w charakterystyce krajobrazu i wskazanych na załączniku kartograficznym.
20. Zachowanie osi widokowych oraz ich ochronę poprzez nieumieszczanie reklam oraz ujednolicenie stylistyczne szyldów. Zaleca się zachowanie przedpola widokowego cennej panoramy Żarek poprzez pozostawienie terenu wolnego od zabudowy oraz wysokich zadrzewień oraz nieumieszczanie reklam wielkoformatowych (billboardów) wzdłuż drogi (ul. Ofiar Katynia) oraz reklam umieszczonych na zabytkowych stodołach.
21. Ochrona ekspozycji czynnej na panoramę miasteczka - z widoczną wieżą kościoła i drugą istotną dominantą - Sanktuarium w Leśniowie z punktu i ciągu widokowego wraz z przedpołem widokowym na Górze Parchowatce, położonej poza obszarem krajobrazu priorytetowego.
22. Ochrona kameralnego wnętrza krajobrazowego z cmentarzem żydowskim.
23. Dostosowanie sposobu kształtowania, zagospodarowania i wyposażania przestrzeni publicznych do historycznego charakteru ich otoczenia w obrębie trapezowego Rynku o wyraźnie wyodrębnionej strefie placu przedkościelnego, zachowanego ciągu tradycyjnej zabudowy domów jednopiętrowych wzdłuż Rynku i połączonych parterowych domów wzdłuż ulic: Marszałka Piłsudskiego i Leśniowskiej, obiektów architektury folwarcznej, w tym kamiennych stodół, obiektów kultury żydowskiej oraz zespołu klasztorno- parkowego w Żarkach Leśniowie.
24. W strefie konserwatorskiej ochrony zachowanych elementów zabytkowych, ich rozplanowania i zabudowy nieumieszczanie samodzielnych konstrukcji i urządzeń reklamowych przesłaniających obiekty zabytkowe.
25. Nieumieszczanie urządzeń reklamowych LED; nieumieszczanie tablic i urządzeń reklamowych na terenach niezabudowanych; ograniczenia wielkości tablic i urządzeń reklamowych oraz szyldów na terenach zabudowanych do 2 m².
26. Przygotowanie, stosowanie i egzekwowanie lokalnego wzornika szyldów z preferowaniem materiałów naturalnych jak np. drewno; ujednolicenie kolorystyki, wielkości liter, itp.
27. Ochrona i propagowanie niematerialnego dziedzictwa kulturowego związanego z żywą tradycją targową (ranga regionalna, „Kupiecki Sąd”: w soboty w każdy długi weekend: majowy, czerwcowy, sierpniowy oraz w sobotę poprzedzającą Niedzielę Palmową); muzyką kapeli ludowej, wypiekiem chleba tatarszcza, tradycyjną kuchnią żydowską, regionalnymi wyrobami i pamiątkami oraz tradycją żydowską.
28. Ochrona i propagowanie tradycji pielgrzymkowych, w tym znaczenia Zespołu klasztorno- parkowy w Żarkach Leśniowie jako ośrodka pielgrzymkowego na trasie z Krakowa oraz ze Śląska na Jasną Górę oraz kulturowego Szlaku Jana Pawła II.

Rekomendacje i wnioski przeciwdziałające zagrożeniom w zakresie warunków akustycznych, sanitarnych, zapachowych i innych

29. Przeciwdziałanie powstawaniu niskiej emisji zanieczyszczeń powietrza.

Rekomendacje i wnioski dotyczące obiektów i obszarów proponowanych do objęcia ochroną prawną

30. Wpis zespołu kamiennych stodół do rejestru zabytków jako układu urbanistycznego.